

לקחים לישראל מהמלחמה שניהל המערב נגד ארגון דאעש

21.10.2023 | ד"ר עדי שורץ | written by

עיקרי הדברים

- מספר מנהיגי מדינות המערב, ובכללם נשיא ארצות הברית, ג'ו ביידן, השוו את ארגון חמאס לדאעש.
- קואליציה בראשות המערב נלחמת בדאעש בסוריה ובעיראק מאז שנת 2014. שר ההגנה לשעבר של ארה"ב, ג'יימס מאטיס, כינה את הלחימה נגד דאעש בעיר מוסול שבעיראק "מלחמת השמדה".
- הלחימה נגד דאעש במוסול שבעיראק בשנים 2016-2017 היתה המלחמה הקשה ביותר שהתנהלה בשטח בנוי מאז מלחמת העולם השנייה; ההרס שנגרם למוסול היה דומה לזה שנגרם על ידי בעלות הברית לעיר הגרמנית דרזדן במלחמת העולם השנייה. האו"ם העריך כי יותר מ-80% ממוסול אינם ניתנים למגורים בשל ההרס שנגרם לעיר.
- העיר רקה שבסוריה, מעוז נוסף של דאעש שהותקף על ידי הצבא האמריקאי, נחשב ל"בלתי ראוי למגורי אדם" בעקבות התקיפות.
- בעוד שישראל תמשיך ותנקוט צעדים כדי להימנע ככל האפשר מפגיעה בבלתי-מעורבים, ייתכן שהיא תידרש לשם המלחמה ב'דאעש בעזה' (כלומר, בארגון חמאס) לחלק מהאסטרטגיות והסטנדרטים שבהם השתמשו ממשלות המערב בלחימה שלהן מול דאעש.
- מתקפת הטרור הברברית של חמאס על אזרחים ישראלים ב-7 באוקטובר הובילה לגל של גינויים מצד מנהיגים בעולם, שחלקם השוו באופן מפורש בין חמאס לארגון המדינה האיסלאמית (דאעש). כך לדוגמה, ב-10 באוקטובר הצהיר נשיא ארצות הברית, ג'ו ביידן: "הברוטליות של חמאס, הצמא הזה לדם, מזכיר את המעשים המזוויעים ביותר של דאעש"[1].

רקע

מתקפת הטרור הברברית של חמאס על אזרחים ישראלים ב-7 באוקטובר הובילה לגל של גינויים מצד מנהיגים בעולם, שחלקם השוו באופן מפורש בין חמאס לארגון המדינה האיסלאמית (דאעש). כך לדוגמה, ב-10 באוקטובר הצהיר נשיא ארצות הברית, ג'ו ביידן: "הברוטליות של חמאס, הצמא הזה לדם, מזכיר את המעשים המזוויעים ביותר של דאעש"[1].

המלחמה נגד דאעש

בתגובה להשתלטות המהירה של דאעש על חלקים נרחבים בעיראק ובסוריה, החלו מספר מדינות מערביות, ובראשן ארצות הברית, בריטניה וצרפת, לפעול באופן צבאי כדי לעצור את האיום מצד הארגון הג'יהאדיסטי הרדיקלי. כמה מהקרבות המשמעותיים ביותר נגד דאעש התנהלו בעיר מוסול שב־עיראק ובעיר רקה שבסוריה [2] שתיהן מעוזים חשובים של דאעש באזור.

מפקדי צבא אמריקאים, שעזבו שוחח המגזין האמריקאי "טיים", טענו כי המתקפה על מוסול היתה אחת המתקפות המשמעותיות ביותר מבחינת ההיקף והעוצמה בעשורים האחרונים [2]. התוכנית "פרונטליין" של רשת PBS האמריקאית ציטטה קצינים אמריקאים שתיארו את הקרבות כמבצע הצבאי הגדול ביותר בעולם מאז הפלישה לעיראק ב-2003, וכמערכה הכבדה ביותר בשטח בנוי מאז מלחמת העולם השנייה [3]. מייקל באט, מתאם פעולות החירום בארגון הסיוע International Medical Corps Iraq, אמר כי ההרס במוסול מזכיר את זה שנגרם לעיר דרזדן במלחמת העולם השנייה [4]. שר ההגנה האמריקאי באותה עת, ג'יימס מאטיס, תיאר את הלחימה כ"מלחמת השמדה" [5].

בראיון לתוכנית "אל מול פני האומה" ברשת CBS האמריקאית ב-28 במאי 2017 אמר מאטיס כי דאעש "הוא איום לכל האומות המתורבתות. השורה התחתונה היא שאנחנו ניכנס בצורה מהירה ומתוגברת, ונעביר אותם למגננה. הכוונה שלנו היא שהכוחות הזרים של דאעש לא ישרדו את הלחימה כדי לחזור לצפון אפריקה, אירופה או אמריקה, אסיה או אפריקה. אנחנו לא מתכוונים להרשות להם לעשות זאת. אנחנו נעצור אותם שם ונפרק את החליפות של דאעש" [6].

ההרס שנגרם במוסול וברקה היה מוחלט. לפי ממצאים של האו"ם, יותר מ-80% מהעיר מוסול נחשבו לכאלה שאינם מתאימים למגורים בשל ההרס [7]. הלחימה הותירה 8 מיליון טונות של הריסות [8]. רקה הוגדרה כעיר שאינה ראויה למגורי אדם, עם פגיעה או הרס של כ-80% משטח העיר [9]. רב סמל מתקדם ג'ון ויין טרוקסל, ששימש יועץ בכיר לראש המטות המשולבים של צבא ארצות הברית, אמר בנובמבר 2017 כי הצבא "ירה יותר תותחים לעבר העיר רקה בחמישה חודשים מאשר איזשהו גדוד ארטילריה של חיל הנחתים ירה מאז מלחמת וייטנאם" [10].

פגיעה באזרחים בלתי-מעורבים

מאז הפיגועים של אל-קאעדה ב-11 בספטמבר 2001, ארצות הברית מנהלת מלחמה נגד ארגוני טרור איסלאמיים כגון אל-קאעדה ודאעש, כאשר חלק ניכר מהקרבות מתרחשים באזורים עירוניים צפופי אוכלוסייה אזרחית. לפי דיני הלחימה, על הכוחות הלוחמים להבדיל בין תקיפה מותרת של כוחות מזוינים ולבין תקיפה אסורה של אזרחים שאינם מעורבים. אשר ללחימה באזורים עירוניים, קיימות שתי דרישות: האחת היא שתהיה מטרה צבאית לגיטימית, והשנייה היא שהנזק לאזרחים יהיה "מידתי". השאלה המתבקשת כמובן היא כמה נפגעים אזרחים הופכים פגיעה במטרה צבאית ל"בלתי מידתית".

בכתבה שפורסמה בשנת 2007 על ידי העיתונאי מארק בנג'מין במגזין האמריקאי "סלון", נכתב כי "מספר הזהב הוא 30" כדן לפי מארק גרלסקו, שהיה האחראי הבכיר בפנטגון לפגיעה במטרות איכות. "זה אומר שאם מגיעים למספר 30 בתור הערכה למספר האזרחים שייהרגו בהתקפה, אז ההתקפה צריכה לקבל את האישור של [שר ההגנה דאז דונלד] [רמספלד] או [הנשיא דאז] בוש כדי שיאשרו אותה באופן אישי"[11]. אם ההערכה היתה שמספר הנפגעים יהיה נמוך יותר, ההתקפה היתה מאושרת על ידי דרגים נמוכים יותר.

סיכום

המתקפה הנתעבת של חמאס על אזרחים ישראלים ב-7 באוקטובר הובילה את ישראל ואת בעלות בריתה במערב להצהיר כי "חמאס הוא דאעש", וכי המלחמה נגד חמאס צריכה להידמות למלחמה נגד דאעש, שמטרתה היתה פירוק מוחלט של הארגון.

כדי לממש את המדיניות הזאת, ישראל עשויה ליישם את הלקחים והפרקטיקות של בעלות בריתה המערביות במלחמה נגד דאעש, ובעיקר בקשר למלחמה בשטח בנוי שדומה למצב ברצועת עזה. ישראל תמשיך לנקוט צעדים כדי להימנע או לצמצם את מספר הנפגעים הבלתי-מעורבים, אך סביר להניח כי במלחמתה נגד "דאעש בעזה" (כלומר, נגד חמאס), היא תידרש ללכת באותה דרך שבה צעדו לפנייה ממשלות המערב בבואן להילחם בדאעש.

The White House. (2023, October 10). *Remarks by President Biden on the Terrorist Attacks in Israel*.
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/10/10/remarks-by-president-biden-on-the-terrorist-attacks-in-israel-2>

Blue, V. J. (2019). After the 'War of Annihilation' against ISIS. *Time*. [2]
[/https://time.com/longform/mosul-raqqa-ruins-after-the-war-of-annihilation](https://time.com/longform/mosul-raqqa-ruins-after-the-war-of-annihilation)

PBS. (2017). *Frontline Mosul*. [3]
[/https://www.pbs.org/wgbh/frontline/documentary/mosul](https://www.pbs.org/wgbh/frontline/documentary/mosul)

International Medical Corps. (2017). *The battle may be over, but immense needs remain in Mosul*. [4]
<https://internationalmedicalcorps.org/updates/the-battle-may-be-over-but-immense-needs-remain-in-mosul>

Blue, V. J. (2019). After the 'War of Annihilation' against ISIS. *Time*. [5]
[/https://time.com/longform/mosul-raqqa-ruins-after-the-war-of-annihilation](https://time.com/longform/mosul-raqqa-ruins-after-the-war-of-annihilation)

Garamone, J. (2017). Defeat-ISIS 'Annihilation' campaign accelerating, Mattis [6]

says. *DOD* *News*.
<https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/1196114/defeat-isis-a/nnihilation-campaign-accelerating-mattis-says>

OCHA. (2017). *Syria crisis: Northeast Syria situation report no. 16 (1-30 [7] September 2017)*.
<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/syria-crisis-northeast-syria-situation-report-no-16-1-30-september-2017>

.Ibid [8]

.Ibid [9]

Amnesty International. (2019). *War in Raqqa: Briefing*. [10]
<https://raqqa.amnesty.org/briefing.html>

Benjamin, M. (2007). When is an accidental civilian death not an accident? [11]
Salon. https://www.salon.com/2007/07/30/collateral_damage